Mishnah *Berakhot, chapter 9*

משנה ברכות פרק ט

א הָרוֹאֶה מָקוֹם שֶׁנַּעֲשׂוּ בוֹ נִסִּים לְיִשְׂרָאֵל, אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁעָשָׂה נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה. מָקוֹם שֶׁנֶּעֶקְרָה מִמֶּנּוּ עֲבוֹדָה זָרָה, אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁעָקַר עֲבוֹדָה זָרָה מֵאַרְצֵנוּ: **ב** עַל הַזִּיקִין, וְעַל הַזְּוָעוֹת, וְעַל הַבְּרָקִים, וְעַל הָרְעָמִים, וְעַל הָרוּחוֹת, אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁכֹּחוֹ מָלֵא עוֹלָם. עַל הֶהָרִים, וְעַל הַגְּבָעוֹת, וְעַל הַיַּמִּים, וְעַל הַנְּהָרוֹת, וְעַל הַמִּדְבָּרוֹת, אוֹמֵר בָּרוּךְ עוֹשֵׂה מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, הָרוֹאֶה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל אוֹמֵר בָּרוּךְ

(1) If one sees a place where miracles occurred for Israel [e.g., the site of crossing at the Sea of Reeds] he should say, Blessed [are You, Lord, our God, King of the universe,] Who has wrought miracles for our ancestors in this place. On seeing a place from which idolatry has been uprooted, he should say Blessed [are You ...] Who uprooted idolatry from our land.

(2) [Upon witnessing] shooting stars, earthquakes, lightning, thunder and [unusual] tempests one should say, Blessed [are You ...] Whose strength and might fill the world [Alternatively, he may say, Blessed are You ... Who makes the work of creation. Our custom is to recite, “Whose strength ...” upon hearing thunder and Who makes .... creation upon seeing lightning]. Upon seeing mountains, hills, seas, rivers and deserts he should say, Blessed [are You ...] Who makes the work of creation [he can't say Whose strength and might fill the world, since these are only visible from specific locations only]. Rabbi Yehudah says, If one sees the Great Sea [i.e., the ocean]

רבנו עובדיה מברטנורא

א הרואה מקום שנעשו בו נסים. כגון מעברות ים סוף, ונחלי ארנון, ומעברות הירדן, ואבן שישב עליה משה ע״ה כשעשה מלחמה בעמלק, ודומיהן. ואניסא דרבים, כגון הני דאמרינן, מחייבי כולי עלמא לברוכי. אבל אניסא דיחיד, כגון הרואה מקום שנעשה לו בו נס, איהו חייב לברוכי ברוך שעשה לי נס במקום הזה, ובנו ובן בנו חייבים לברך ברוך שעשה נס לאבותי במקום הזה. וכל הני ברכות דמתניתין בעו הזכרת שם ומלכות, דכל ברכה שאין בה הזכרת שם ומלכות אינה ברכה. **ב זיקים.** כוכב הנראה כמו שפותח הרקיע ויורה כחץ ממקום למקום. אי נמי כוכב שנראה שיש לו זנב ארוך: **זועות.** שהארץ מזדעזעת ורועשת: **רעמים.** קול הנשמע ברקיע מעננים ששופכים מים מזה לזה, כמה דתימא (ירמיה נא). לקול תתו המון מים בשמים: **ועל הרוחות.** שבאים בסערה וזעף ואינם מצויים אלא לפרקים: **ברוך שכוחו מלא עולם.** ואי בעי מברך ברוך עושה מעשה בראשית, שכל אלו מעשה בראשית הם, דכתיב (תהלים קלה). ברקים למטר עשה. אבל על ההרים ועל הגבעות וכו׳ אומר עושה מעשה בראשית דוקא, דלא מצי לברוכי עלייהו שכוחו מלא עולם, שאינן נראים ברוב העולם, אלא כל אחד ואחד במקומו: **הים הגדול.** ים אוקינוס שמקיף העולם. **ברוך שעשה הים הגדול.** שמתוך גדלו וחשיבותו קובע ברכה לעצמו: **לפרקים.** משלשים יום לשלשים יום:

שֶׁעָשָׂה אֶת הַיָּם הַגָּדוֹל, בִּזְמַן שֶׁרוֹאֶה אוֹתוֹ לִפְרָקִים. עַל הַגְּשָׁמִים וְעַל הַבְּשׂוֹרוֹת הַטּוֹבוֹת אוֹמֵר בָּרוּךְ הַטּוֹב וְהַמֵּטִיב, וְעַל שְׁמוּעוֹת רָעוֹת אוֹמֵר: בָּרוּךְ דַּיַּן הָאֱמֶת: **ג** בָּנָה בַיִת חָדָשׁ, וְקָנָה כֵלִים חֲדָשִׁים, אוֹמֵר בָּרוּךְ שֶׁהֶחֱיָנוּ. מְבָרֵךְ עַל הָרָעָה מֵעֵין הַטּוֹבָה, וְעַל הַטּוֹבָה מֵעֵין הָרָעָה. הַצּוֹעֵק לְשֶׁעָבַר, הֲרֵי זוֹ תְּפִלַּת שָׁוְא. כֵּיצַד. הָיְתָה אִשְׁתּוֹ מְעֻבֶּרֶת, וְאָמַר, יְהִי רָצוֹן שֶׁתֵּלֵד אִשְׁתִּי זָכָר, הֲרֵי זוֹ תְּפִלַּת שָׁוְא הָיָה בָא בַדֶּרֶךְ וְשָׁמַע קוֹל צְוָחָה

one should say, Blessed [are You ...] Who made the Great Sea, [that is] if he sees it at intervals [of once in thirty days]. For rain [if one owns property in partnership with others] and for good tidings one should say, Blessed [are You ...] that is good and bestows goodness [i.e., **that is good** for me **and bestows goodness** on others as well. One who owns property on his own, says Blessed are You ... Who has kept us alive and preserved us and brought us to this season.] For evil tidings one says, Blessed [are You ...] the True Judge.

(3) One who has built a new house or bought new vessels [even though he has others] says, Blessed [are You ...] Who has kept us alive and preserved us and brought us to this season. One blesses over evil even though it effects a future benefit [e.g., his field flooded, ruining his crops. However, next year his crop will be better, due to the fertilizing effect of the flooding; nevertheless, he says Blessed ... the True judge]. And [one blesses] over good even though it effects an evil [e.g., he finds a valuable object. If the authorities find out about it, they will punish him for not handing it over and will confiscate it. Still, at this moment, this is a good occasion and he says, Blessed ... that is good and bestows goodness]. One who cries concerning a past [occurrence] is uttering a vain prayer. If a man's wife is pregnant and he says [God please] grant that my wife bear a male child this [too,] is [considered] a vain prayer. If he is returning home

רבנו עובדיה מברטנורא

על הגשמים. וכו׳. מברך הטוב והמטיב. והוא דאית ליה ארעא בשותפות עם אחריני דהכי משמע הטוב והמטיב, הטוב לדידיה והמטיב לאחריני. אבל כי לית ליה ארעא כלל, אומר מודים אנחנו לך ה׳ אלהינו על כל טיפה וטיפה שהורדת לנו וכו׳. ואם יש לו קרקע לבדו, מברך שהחיינו. **ג בנה בית חדש וקנה כלים חדשים.** בין יש לו כיוצא בהן בין אין לו כיוצא בהן, מברך שהחיינו: **על הרעה מעין הטובה.** מפרש בגמרא כגון שצפו מים על ארצו ושטפו תבואתו של שנה זו, אף על פי שרוו המים פני האדמה ונעשית שדהו משובחת לשנים הבאות, השתא מיהא רעה היא ומברך דיין האמת: **ועל הטובה מעין הרעה.** כגון דאשכח מציאה אע״ג דרעה היא דאי שמע בה מלכא חובטו במכו׳ ויסורין ושקיל לה מיניה השתא מיהא טובה היא ומברך הטוב והמטיב: **הצועק לשעבר.** המתפלל

בָּעִיר, וְאָמַר, יְהִי רָצוֹן שֶׁלֹּא יִהְיוּ אֵלּוּ בְּנֵי בֵיתִי, הֲרֵי זוֹ תְּפִלַּת שָׁוְא: **ד** הַנִּכְנָס לַכְּרַךְ מִתְפַּלֵּל שְׁתַּיִם, אַחַת בִּכְנִיסָתוֹ וְאַחַת בִּיצִיאָתוֹ. בֶּן עַזַּאי אוֹמֵר, אַרְבַּע, שְׁתַּיִם בִּכְנִיסָתוֹ וּשְׁתַּיִם בִּיצִיאָתוֹ, וְנוֹתֵן הוֹדָאָה לְשֶׁעָבַר, וְצוֹעֵק לֶעָתִיד לָבֹא: **ה** חַיָּב אָדָם לְבָרֵךְ עַל הָרָעָה כְּשֵׁם שֶׁהוּא מְבָרֵךְ עַל הַטּוֹבָה, שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאָהַבְתָּ אֵת יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ וּבְכָל מְאֹדֶךָ. בְּכָל לְבָבְךָ, בִּשְׁנֵי יְצָרֶיךָ, בְּיֵצֶר טוֹב וּבְיֵצֶר רָע. וּבְכָל נַפְשְׁךָ, אֲפִלּוּ הוּא נוֹטֵל אֶת נַפְשְׁךָ. וּבְכָל מְאֹדֶךָ, בְּכָל מָמוֹנְךָ. דָּבָר אַחֵר בְּכָל מְאֹדֶךָ, בְּכָל מִדָּה וּמִדָּה שֶׁהוּא מוֹדֵד לְךָ הֱוֵי

from a journey and he hears cries of distress in the town and he says [Please God] may this not be in my house, this [too], is a vain prayer.

(4) One who [in the course of traveling] enters a large city [usually a dangerous area] should recite two prayers, one upon entering [May it be Your will that I enter this city in peace], and one upon departure [I give thanks to You for bringing me out of this city in peace]. Ben Azzai says, four [prayers] two upon entering [(1), May it be Your will that I enter this city in peace, (2), upon actually entering the city he says, I give thanks to You, for bringing me into this city in peace,] and [another] two [prayers] upon leaving [(3), May it be Your will that I leave this city in peace, and (4), I give thanks to You, for bringing me out of this city in peace, since] he gives thanks for the past and pleads for the future.

(5) It is obligatory for one to bless [God] for a bad [occurrence, by saying Blessed is the True Judge] in the same manner [i.e., wholeheartedly] as [one would] for a good [occurrence], as it states "And you will love the Lord your God with all your heart and with all your soul and with all your means." (Deuteronomy 6:5) "With all your heart" [written בכל לבבך, instead of בכל לבך] means with your two impulses — the evil impulse, as well as the good impulse [i.e., those physical functions which may be used for sin, should also be harnessed for the service of God] "With all your soul" means even though he takes your soul [life], "With all your means" i.e., with all your money. Another explanation of "With all your *meodekha*" is with whatever measure (*midah*) He metes out to you [whether bad

רבנו עובדיה מברטנורא

על מה שכבר היה הרי זו תפלת שוא דמאי דהוה הוה: **ד שתים בכניסתו ושתים ביציאתו.** בכניסתו אומר שתכניסני לכרך זה לשון נכנס אומר מודה אני לפניך שהכנסתני לכרך זה לשלום הרי זה שתים בכניסתו. בקש לצאת אומר שתוציאני מכרך זה לשלום. לאחר שיצא אומר מודה אני לפניך שהוצאתני מכרך זה לשלום וכל כך למה מפני שצריך שיתן אדם הודאה לבוראו על מה שעבר עליו מן הטוב ויתפלל על העתיד שתבא לו טובה: **ה חייב אדם לברך על הרעה.** כשמברך דיין האמת

מוֹדֶה לוֹ בִּמְאֹד מְאֹד. לֹא יָקֵל אָדָם אֶת רֹאשׁוֹ כְּנֶגֶד שַׁעַר הַמִּזְרָח, שֶׁהוּא מְכֻוָּן כְּנֶגֶד בֵּית קָדְשֵׁי הַקֳּדָשִׁים. לֹא יִכָּנֵס לְהַר הַבַּיִת בְּמַקְלוֹ, וּבְמִנְעָלוֹ, וּבְפֻנְדָּתוֹ, וּבְאָבָק שֶׁעַל רַגְלָיו, וְלֹא יַעֲשֶׂנּוּ קַפַּנְדַּרְיָא, וּרְקִיקָה מִקַּל וָחֹמֶר. כָּל חוֹתְמֵי בְרָכוֹת שֶׁהָיוּ בַמִּקְדָּשׁ, הָיוּ אוֹמְרִים מִן הָעוֹלָם. מִשֶּׁקִּלְקְלוּ הַמִּינִין, וְאָמְרוּ, אֵין עוֹלָם

or good], still you must thank Him very, very much. One should avoid showing disrespect towards the direction of the eastern gate [of the Sanctuary] because it is in a direct line with the Holy of Holies [i.e., the eastern gate was exactly opposite the gate of the women's Courtyard, which in turn, was directly opposite The Temple entrance, which, in turn, was directly opposite the Holy of Holies]. A man should not enter the Temple Mount with his staff or while wearing his shoes or with his money belt or with dusty feet, nor should he make it a short cut [*kappandria*] and spitting [on it is forbidden] a *kal va-homer* [from wearing shoes, for even though he shows no disrespect by wearing shoes it is still prohibited; certainly spitting, which is disrespectful, is prohibited]. At the conclusion of the benedictions said in the Temple, at first they used to say “forever” [e.g., **אתה חונן לאדם** — You endow man with knowledge ... and end the benediction with the formula **ברוך אתה ה׳ מן העולם** — Blessed are You Lord forever, to which the Congregation would respond **ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד** — Blessed is the Name of His glorious kingdom for all eternity]. When the heretics perverted their ways and asserted that there was only one world [i.e.,

רבנו עובדיה מברטנורא

על הרעה, חייב לברך בשמחה ובלב טוב כשם שמברך בשמחה הטוב והמטיב על הטובה: **דבר אחר בכל מאדך.** בכל מדות המדודות לך בין מדה טובה בין מדת פורענות: **לא יקל אדם ראשו.** לא ינהג קלות ראש: **כנגד שער המזרח.** חוץ להר הבית אשר בחומה הנמוכה אשר לרגלי הבית למזרח, לפי שהוא מכוון, שכל השערים מכוונים זה כנגד זה שער מזרח שער עזרת נשים ושער עזרת ישראל ופתח האולם וההיכל ובית קדש הקדשים בימי בית ראשון: **באפונדתו.** אזור חלול שנותנים בו מעות. פירוש אחר בגד שלובש על בשרו לקבל הזיעה שלא לטנף שאר בגדים, וגנאי לאדם לצאת באותו בגד לבדו: **קפנדריא.** ליכנס בפתח זה ולצאת בפתח שכנגדו כדי לקצר הלוכו דרך שם. ולשון קפנדריא אדמקיפנא דרי אעול בהא, כלומר בעוד שאני צריך להקיף שורות של בתים אקצר מהלכי ואכנס דרך כאן: **ורקיקה.** אסורה בהר הבית: **מקל וחומר.** ממנעל, ומה מנעל שאינו דרך בזיון אסור, רקיקה שהיא דרך בזיון לא כל שכן: **כל חותמי ברכות שבמקדש.** המברך אומר בסוף כל ברכה ברוך ה׳ אלהי ישראל מן העולם ועד העולם חונן הדעת וכן בכולם, והעונין אומרים ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. שאין עונין אמן אחר כל ברכה שבמקדש, דכתיב בעזרא (נחמיה ט) קומו ברכו את ה׳ אלהיכם מן העולם עד העולם, ואומר אח״כ ויברכו שם כבודך, כלומר שעונים ברוך שם כבוד מלכותו לע״ו. ואשמעינן הכא דבמקדש ראשון לא היו אומרים אלא ברוך אלהי ישראל מן העולם ולא יותר ולא היו אומרים ועד העולם: **משקלקלו המינים.** שאין מאמינים בתחיית המתים ואמרו

אֶלָּא אֶחָד, הִתְקִינוּ שֶׁיְּהוּ אוֹמְרִים, מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם. וְהִתְקִינוּ, שֶׁיְּהֵא אָדָם שׁוֹאֵל אֶת שְׁלוֹם חֲבֵרוֹ בַּשֵּׁם, שֶׁנֶּאֱמַר (רות ב) וְהִנֵּה בֹעַז בָּא מִבֵּית לֶחֶם, וַיֹּאמֶר לַקּוֹצְרִים יְיָ עִמָּכֶם, וַיֹּאמְרוּ לוֹ, יְבָרֶכְךָ יְיָ. וְאוֹמֵר (שופטים ו) יְיָ עִמְּךָ גִּבּוֹר הֶחָיִל. וְאוֹמֵר (משלי כג) אַל תָּבוּז כִּי זָקְנָה אִמֶּךָ. וְאוֹמֵר (תהלים קיט) עֵת לַעֲשׂוֹת לַייָ הֵפֵרוּ תּוֹרָתֶךָ. רַבִּי נָתָן אוֹמֵר, הֵפֵרוּ תוֹרָתֶךָ עֵת לַעֲשׂוֹת לַייָ:

there is no rising of the dead, nor a World To Come] it was ordained that it [the ending formula of the benedictions] should be from **מן העולם ועד העולם** [which can mean everlasting to everlasting, but also can mean from this world to the next world, i.e., the World To Come]. It was also ordained that people should greet each other in [God's] Name [and this, in no way, reduces the reverence of His Name] as it says "And behold Boaz came from Bethlehem and said unto the reapers **the Lord be with you** and they answered him **the Lord bless you**" (Ruth 2:4) and [should you choose to say that Boaz acted on his own and one may not deduce from him] it also says [regarding the angel who spoke to Gidon] "the Lord is with you, mighty man of valor" (Judges 6:12) [and should you say that you can't deduce from the angel who repeated what God commanded him to say] and it also states "And despise not your mother when she is old" [i.e., do not disgrace the old customs, namely, the custom of Boaz, since your opposition is only based on the supposed irreverent usage of God's Name] and it also says "it is time to act for the Lord; they have made void Your Torah. Rabbi Nathan says [this means] they have made void Your Torah because it is time to work for the Lord [i.e., here, too, the usage of God's Name in greeting, even though this may be mistaken for irreverence, still in this case, we have made void Your Torah, since this is the will of God].

רבנו עובדיה מברטנורא

אין עולם אלא זה, התקינו עזרא ובית דינו שיהו אומרים מן העולם ועד העולם לומר ששני עולמות יש, העולם הזה והעולם הבא, להוציא מלב המינים שכופרים בתחיית המתים: **שיהא אדם שואל בשלום חבירו בשם.** בשמו של הקדוש ברוך הוא, ולא אמרינן מזלזל הוא בכבודו של מקום בשביל כבוד הבריות להוציא שם שמים עליו, ולמדו מבועז שאמר לקוצרים ה׳ עמכם, וכי תימא בעז מדעתיה דנפשיה קעבד ולא גמרינן מיניה, תא שמע מן המלאך שאמר לגדעון ה׳ עמך גבור החיל, וכי תימא לא שאל המלאך בשלום גדעון, ולא ברכו, אלא בשליחותו של מקום הודיעו שהשכינה עמו, ולא גמרינן מיניה, תא שמע ואומר אל תבוז כי זקנה אמך, אל תבוז את בעז לומר שמדעתו עשה אלא למוד מזקני אומתך כי יש לו על מי להסמך שנאמר עת לעשות לה׳ הפרו תורתך: **רבי נתן אומר הפרו תורתך.** פעמים שמבטלים דברי תורה כדי לעשות לה׳, אף זה המתכוין לשאול בשלום חברו, וזהו רצונו של מקום שנאמר (תהלים לד) בקש שלום ורדפהו, מותר להפר תורה ולעשות דבר הנראה אסור: